

IZVANAERODROMSKO SLIJETANJE I UZLIJETANJE ZRAKOPLOVA NA KOPNENIM I VODENIM POVRŠINAMA

Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2018-004

Broj revizije: 1 / 25.09.2019.

1. Područje primjene

- 1.1. Ova Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti (u daljnjem tekstu: Naredba) propisuje uvjete za izvođenje povremenih pojedinačnih operacija izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja (u daljnjem tekstu: IASU) zrakoplovima.
- 1.2. IASU helikoptera uređuje se posebnim propisom.
- 1.3. Ova Naredba se ne primjenjuje na izvođenje IASU kada je drugim propisom određeno da odobrenje nije potrebno.
- 1.4. Ova Naredba ne obuhvaća zahtjeve definirane primjenjivim propisima za plovidbu u unutarnjim vodama, unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru.
- 1.5. Ova Naredba ne oslobađa operatora zrakoplova od obveze pribavljanja drugih suglasnosti i odobrenja koje proizlaze iz odredaba propisa iz područja vlasničkih i drugih stvarnopravnih odnosa te propisa iz područja prostornog uređenja i zaštite okoliša.

2. Osnova za izdavanje Naredbe: Zakon o zračnom prometu („Narodne novine“ 69/09 i 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14).

3. Referentne smjernice: ASIL-2018-002 (Izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje zrakoplova na vodu)

4. Svrha Naredbe

Svrha ove Naredbe je definiranje uvjeta za ishođenje odobrenja za IASU te definiranje dodatnih uvjeta za izvođenje operacija IASU.

5. Povod za izdavanje/reviziju:

Stupanje na snagu Uredbe (EU) br. 2018/395 kojom je omogućen komercijalni zračni prijevoz balonom (CAT), a s obzirom na to da baloni zbog svoje prirode za letenje uglavnom koriste izvanaerodromske površine za uzlijetanje, dozvoljeno je izvanaerodromsko uzlijetanje EASA balona u komercijalnom zračnom prijevozu.

6. Definicije i skraćenice

Za potrebe ove Naredbe koriste se slijedeće definicije i skraćenice:

ASIL (*Air Safety Information Letter*) – zrakoplovno sigurnosna informacija koju izdaje Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu: HACZ ili Agencija).

EASA balon: balon kojeg je certificirala Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA) ili je njegov projekt tipa validirala na temelju certifikacije provedene u zemlji projektiranja.

IASU (*izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje*) - operacija slijetanja/uzlijetanja zrakoplova na/sa površine koje nisu registrirane površine ili aerodromi za koje je izdana svjedodžba ili odobrenje.

Gusto naseljeno područje – bilo koje područje unutar grada, mjesta ili naselja koje se pretežito koristi za stanovanje, poslovne ili rekreacijske svrhe.

Nadležno tijelo - druga javnopravna tijela osim HACZ, primjerice ministarstva (MUP, MORH), jedinice područne i lokalne samouprave.

7. Opće odredbe

7.1. IASU na/s kopnenih površina mogu se dozvoliti samo kada za to postoji opravdana potreba, odnosno kada je slijetanje i uzlijetanje na/s najbližeg aerodroma neprikladno ili neizvedivo u odnosu na vrstu i/ili svrhu operacija. Operator mora dokazati opravdanost potrebe za izvođenje IASU, broja operacija slijetanja i uzlijetanja te vremenskog razdoblja za koje se traži odobrenje.

7.2. Konačnu odluku o opravdanosti zahtjeva donosi HACZ.

7.3. Odobrenje za IASU izdaje se na ograničeni vremenski rok i/ili ograničeni broj operacija, ovisno o vrsti operacije odnosno opravdanosti potrebe.

7.4. IASU u komercijalnom zračnom prijevozu nije dozvoljeno.

7.5. Iznimno od točke 7.4 ovoga ASO-a, izvanaerodromsko uzlijetanje EASA balona dozvoljeno je u komercijalnom zračnom prijevozu.

7.6. IASU se smije izvoditi isključivo danju i u vizualnim meteorološkim uvjetima.

8. Opći zahtjevi za izvođenje IASU

8.1. Prilikom planiranja i pripreme izvođenja IASU, operator i zapovjednik zrakoplova moraju naročito uzeti u obzir:

- a) konfiguraciju terena s obzirom na prilaznu i odlaznu putanju te na putanju u slučaju neuspjelog prilaženja,
- b) svojstva površine obzirom na ograničenja vizualnih referenci (refleksija i sl.),
- c) stanje površine (prepreke, prisutnost osoba i životinja, objekata, vozila i sl.),
- d) raspoloživost i dostupnost pomoći u nevolji na lokaciji,
- e) dimenzije prostora i udaljenost od objekata ili područja aktivnosti na lokaciji i
- f) specifična ograničenja na lokaciji izdana od strane nadležnih tijela.

8.2. Operator/zapovjednik zrakoplova IASU može izvoditi samo ako je površina odgovarajuća za tip/klasu zrakoplova i vrstu operacije koja se izvodi te ako su operacije izvede u skladu s odredbama ove Naredbe i uvjetima iz odobrenja.

8.3. IASU se ne smije izvoditi na površinama na kojima je nadležno tijelo to zabranilo.

8.4. Operacije IASU su zabranjene unutar gusto naseljenih područja, te u blizini skupova ljudi, osim kada se zrakoplovom sudjeluje na zrakoplovnoj priredbi sukladno odredbama Pravilnika o zrakoplovnim priredbama („Narodne novine“ 64/18).

8.5. Operator i zapovjednik zrakoplova su odgovorni za sigurno izvođenje IASU i dužni su poduzeti mjere sprječavanja neželjenih događaja vezano za izbor mjesta i pravca IASU.

8.6. Prilikom izvođenja izvanaerodromskog slijetanja, pilot zrakoplova mora odabrati takvu putanju da u slučaju nužde može sletjeti, a da pritom ne ugrozi sigurnost osoba, zrakoplova, te imovine na tlu.

8.7. Prije početka izvođenja IASU operator zrakoplova dužan je obavijestiti Operativno-komunikacijski centar nadležne Policijske uprave, odnosno u slučaju IASU na vodi nadležnu lučku kapetaniju.

9. Dodatni zahtjevi za izvođenje operacija

9.1. Mjesto za izvođenje IASU mora biti odgovarajuće dužine i širine ovisno o performansama zrakoplova. Minimalna raspoloživa dužina za slijetanje/uzlijetanje aviona mora biti 250 metara ili dužina određena letačkim priručnikom (ili odgovarajućim dokumentom) uvećana za 30%, ovisno što je veće. Minimalna širina površine za slijetanje/uzlijetanje aviona mora biti trostruka širina vanjskog ruba kotača glavnog podvozja zrakoplova ili 10 metara, ovisno što je veće.

9.2. Prije početka izvođenja IASU, zapovjednik zrakoplova dužan je:

- odrediti prikladan teren za prinudno slijetanje u slučaju otkaza motora pri polijetanju i
- osigurati da je putanja zrakoplova u prilazu ili odletu takva da je zrakoplov u svakom trenutku udaljen od objekata ili grupa ljudi na zemlji najmanje 500 ft (150 metara).

9.3. Točka 9.2. ovoga ASO-a, ne primjenjuje se na izvođenje IASU balona.

9.4. Kada zapovjednik zrakoplova namjerava koristiti pomoć osobe na zemlji, dužan je prethodno upoznati tu osobu sa zahtjevima sigurnosti (*safety briefing*) i uvjeriti se da je ta osoba u stanju pružiti adekvatnu pomoć.

9.5. Uz obavezne elemente informiranja putnika, zapovjednik zrakoplova dužan je prije leta dodatno informirati putnike:

- da se radi o operaciji na/s površine koja ne udovoljava standardnim zahtjevima za sigurnost operacija i
- sa mogućim izvorima opasnosti (hazardima) povezanima s takvim operacijama.

9.6. Operator/zapovjednik zrakoplova koji izvodi operacije izvanaerodromskog uzlijetanja prema aerodromu sa statusom međunarodnog aerodroma, dužan je primjenjivati alternativne mjere zaštite civilnog zračnog prometa određene za ovakve operacije u sljedećim područjima:

- zaštita zrakoplova od neovlaštenog pristupa,
- provjera identiteta putnika,
- vođenje popisa putnika,
- zaštitni pregled putnika i prtljage i
- prijevoz oružja i izvješćivanje aerodromskih službi prihvata i otpreme.

- 9.7.** Kada izvodi operacije IASU unutar kontrolirane zone aerodroma (CTR), zapovjednik zrakoplova mora:
- prije polijetanja uspostaviti radio komunikaciju s nadležnom aerodromskom kontrolom zračnog prometa,
  - ukoliko nije u mogućnosti uspostaviti radio komunikaciju, pribaviti putem telefona odobrenje kontrole zračnog prometa za let,
  - prije slijetanja zatražiti od nadležne kontrole zračnog prometa elemente leta (odobrenu visinu i pravac) za slučaj neuspjelog slijetanja, te se nakon toga odjaviti od iste i
  - predati plan leta, kada je primjenjivo.

9.8. Zapovjednik zrakoplova mora nadletjeti mjesto planiranog slijetanja putanjom koja mu omogućava stalan vizualni kontakt s površinom koju je odabrao za slijetanje kako bi:

- izvršio zadnju provjeru uvjeta za slijetanje prije konačne odluke o mjestu i pravcu slijetanja,
- signalizirao svoju namjeru slijetanja osobama na površini i u blizini izabranog mjesta slijetanja,
- provjerio stanje površine, prepreke, smjer, svojstva i brzinu vjetra, prisutnost predmeta i objekata na površini, prisutnost i pravce kretanja osoba i životinja u blizini mjesta slijetanja, i
- odredio plan sigurnog kretanja zrakoplova nakon slijetanja do krajnjeg odredišta (npr. mjesto za parkiranje).

9.9. Kada više operatora zrakoplova izvodi operacije na istoj površini istovremeno, zapovjednici zrakoplova odgovorni su za koordinaciju letačkih aktivnosti.

9.10. Zapovjednik zrakoplova dužan je tijekom izvođenja IASU-a u zrakoplovu imati primjerak Odobrenja za izvođenje predmetnog IASU.

10. Odobrenje

10.1. Uvjeti za ishođenje odobrenja:

- postojanje opravdane potrebe,
- dostavljeni podaci i valjani dokumenti,
- zapovjednik zrakoplova mora imati:
  - važeću pilotsku dozvolu s ovlaštenjem za zrakoplov koji se koristi za IASU, a za slučaj izvođenja IASU na vodi, s ovlaštenjem za operacije na vodi, koja je izdana ili priznata na temelju važećih propisa Republike Hrvatske, Europske unije ili važećih međunarodnih ugovora.
  - Za izvođenje IASU avionom:
    - letačko iskustvo od najmanje 150 sati ukupnog naleta i 150 letova na avionima i
    - skorašnje iskustvo od najmanje 3 slijetanja i uzlijetanja u posljednjih 90 dana s avionom istog tipa / klase kao onaj s kojim se namjeravaju izvoditi operacije.

10.2. Zahtjev za ishođenje odobrenja za izvođenje IASU podnosi operator zrakoplova u pisanoj formi na obrascu kojeg utvrđuje Agencija i koji se nalazi na njezinoj internet stranici.

10.3. Uz zahtjev za izdavanjem odobrenja operator mora priložiti dokumente važne za evaluaciju zahtjeva, a koji su navedeni na obrascu zahtjeva. Agencija može po potrebi zatražiti i druge dokumente važne za izvođenje IASU koje smatra relevantnim za izdavanje odobrenja.

10.4. Operator zrakoplova može podnijeti jedan zahtjev za više zrakoplova i pilota.

10.5. HACZ može u odobrenju pojedinom operatoru zrakoplova odrediti obvezu slanja pisanoga izvješća o izvršenim IASU.

10.6. HAZC će uskratiti odobrenje:

- a) ako operator zrakoplova ne dostavi tražene podatke i preslike valjanih dokumenata,
- b) kada smatra da može biti ugrožena sigurnost operacija ili
- c) kada smatra kako se ne radi isključivo o opravdanim potrebama operatora zrakoplova za izvođenje IASU.

11. Stupanje na snagu

Ova Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti stupa na snagu danom objave na službenim internetskim stranicama Agencije.

U Zagrebu, 25.09.2019.

Za Hrvatsku agenciju za civilno zrakoplovstvo:

Marin Puh
Direktor

